

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE,
NAUKU, KULTURU I SPORT

**ZAKLJUČCI I PREPORUKE MEĐUSEKTORSKE RADNE GRUPE ZA UNAPREĐENJE SREDNJEG
STRUČNOG OBRAZOVANJA I OBRAZOVANJA ODRASLIH U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA**

MART, 2021.

Sadržaj

Uvod	2
I Zaključci Grupe koji se odnose na srednje stručno obrazovanje	3
II Zaključci koji se odnose na obrazovanje odraslih	8
PRILOG I Spisak članova Grupe	10
PRILOG II Troškovi obavljanja praktične nastave kod poslovnog subjekta	11

Uvod

Međusektorska radna grupa za unapređenje srednjeg stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih u skladu s potrebama tržišta rada Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu Grupa) uspostavljena je u septembru 2020. godine kao *ad hoc* tijelo na inicijativu Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona (MONKS) i Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona¹ po nalazima istraživanja [Praktična nastava učenika kod privrednih subjekata – pravna analiza](#) te na bazi saglasnosti institucija i organizacija koje u njen sastav ulaze. Grupa se, kako se navodi u Okviru njenog rada, bavi sagledavanjem problematike srednjeg stručnog i obrazovanja odraslih u skladu s potrebama tržišta rada i preprekâ u odnosu na pozitivnopravne propise te davanjem preporuka za njihovo unapređenje kako bi se identifikovala dugoročna i održiva rješenja s tim u vezi. Rad grupe se također naslanja na vizije razvoja Zeničko-dobojskog kantona.

Spisak članova Grupe nalazi se u Prilogu I.

Međusektorska radna grupa je, do sada, održala 4 (četiri) sastanka “uživo” i jedan webinar, tematski vezan za inspekcije rada i zaštitu na radu.²

U radu tokom 2021. i 2022. planirano je da se broj članica proširi, i to uključivanjem: Službe za statistiku za područje Zeničko-dobojskog kantona, Obrtničke komore Zeničko-dobojskog kantona, reprezentativnog udruženja poslodavaca, više kompanija i jedinica lokalne samouprave, škola i fakulteta. Aktivnosti Grupe uključuju osmišljavanje programa rada zasnovanog na rezultatima s jasno definisanim mjerama, aktivnostima, nosiocima aktivnosti i indikatorima, uz prezentovanje zaključaka na sjednicama Tripartitnog vijeća, Vijeća za obrazovanje odraslih, Ekonomsko-socijalnog vijeća te Vlade Zeničko-dobojskog kantona u cilju lobiranja za konkretne mjere podrške.

Dodatna podrška u 2021. je potencijalno osigurana i kroz GIZ, dok Fondacija Helvetas Moja budućnost nastavlja s tehničkom i finansijskom podrškom radu Grupe i provođenju dijela preporuka, zaključno sa 31. 12. 2021, do kada ima namjeru da osnaži vodstvo Grupom i prenese ga na njene inicijatore.

---

¹ Fondacija Helvetas Moja budućnost je u februaru 2020. godine s Vladom Zeničko-dobojskog kantona, Federalnim zavodom za zapošljavanje i Privrednom komorom Zeničko-dobojskog kantona potpisala Memorandum o saradnji za potrebe provođenja projekta “Sinergijom do lakšeg zapošljavanja u Zeničko-dobojskom kantonu”.

² Putne troškove, ostale naknade i eventualne nagrade snose institucije/organizacije koje imenuju predstavnike u sastav radne grupe dok je ostale troškove, do sada, snosila Fondacija Helvetas Moja budućnost, koja je facilitirala proces.

I Zaključci Grupe koji se odnose na srednje stručno obrazovanje

Praktična nastava u stručnom obrazovanju organizuje se kroz predmet praktične nastave koji se provodi u školi i poslovnom subjektu te, u zavisnosti od nastavnog programa, kroz ferijalnu praksu.

Pravilnik o utvrđivanju uslova za izvođenje praktične nastave izvan škole (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, br. 3/19) i *Pravilnik o izvođenju ferijalne prakse u tehničkim i srodnim školama i stručnim školama* (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” br. 3/19)³ nedovoljno dugo su bili u upotrebi da bi se moglo govoriti o njihovoj efikasnosti i efektivnosti na adekvatan način, posebno zbog obustave jednog dijela praktične nastave izvan škole, usljed epidemioloških razloga.

Razmatrajući pitanja koja se odnose na obavljanje praktične nastave izvan škole, a u skladu sa izvještajem [Praktična nastava učenika kod privrednih subjekata – pravna analiza](#), **inicijatori i članovi Grupe su uvidjeli da raditi na preporukama u vezi s unapređenjem mehanizama osiguranja kvaliteta, bez uklanjanja prepreka razvoju praktične nastave, nije efektivno.**

Stoga, upućuju inicijativu da se:

- (a) što hitnije izmijeni relevantna regulativa koja je u domenu radnog i socijalnog zakonodavstva, posebno
  - a. Zakona o radu FBiH,
  - b. Zakona o doprinosima u FBiH,
  - c. Zakona o porezu na dohodak FBiH,
  - d. Zakona o zaštiti na radu FBiH i podzakonskih akata i
  - e. drugih relevantnih zakona i podzakonskih akata koji prevazilaze kantonalne nadležnosti,

te uzme u obzir **međusektorska problematika obavljanja praktične nastave izvan škole** i nužnost koordinacije s tim u vezi;

- (b) na prvom narednom sastanku, uz podršku pravnih službi svih uključenih institucija, definišu zagovaračke poruke i uputi zvanična inicijativa za prijedloge izmjena i dopuna relevantnih federalnih propisa pred Parlamentom Federacije BiH, kako bi se kantonalni propisi, u slučaju izmjene federalnog propisa u ovom dijelu, mogli usklađivati sa istim;
- (c) razmotre i aktiviraju načini saradnje sa ostalim kantonima u vezi sa zajedničkom akcijom zagovaranja izmjena na federalnom nivou.

---

³ Oba pravilnika izrađena su kroz projekt koji je, uz podršku Vlade Švajcarske (2017–2018), provela Privredna komora Zeničko-dobojskog kantona.

Ne bježeći od zahvatâ na obrazovnim politikama, Grupa je u tematskim diskusijama identifikovala čitav niz prepreka razvoju srednjeg stručnog obrazovanja u skladu s potrebama tržišta rada koje su definisane u pojedinačnim izvještajima sa sastanaka grupe.

Svrha nastavka dokumenta je da dâ kratak pregled dogovorenih zaključaka i preporuka čiji zahvati, kako se navodi, prevazilaze aktuelne kapacitete i resurse MONKS-a i Pedagoškog zavoda te iziskuju vanjsku tehničku i finansijsku podršku.

Oko 70% srednjih škola u Zeničko-dobojskom kantonu su škole srednjeg stručnog obrazovanja i obuke. Nadležnost nad obrazovanjem u tim školama nije dualna, te je stav Grupe da se, samim tim, **termin dualno obrazovanje u praksi pogrešno upotrebljava i da bi ga trebalo izbjegavati.**

Definisanjem prepreka izdvojene su aktivnosti na kojima se može i treba raditi, te im je dodijeljen stepen težine zadatka koji iziskuje ili angažman različitih aktera ili dodatne resurse.

Kao osnovni problem uočen je **problem u komunikaciji između obrazovnog i poslovnog sektora** – od terminologije, koja uglavnom dolazi iz obrazovnog sektora i ne znači puno poslovnom, preko očekivanja da je funkcija javnog sektora da zadovolji kratkoročne potrebe za radnom snagom jednog poslodavca a ne sektora, do dobrih praksi koje nisu adekvatno analizirane, tako da se ne zna koji su segmenti “dobri” u smislu “prenosivosti” na druge kontekste u kantonu, a oni nisu ni adekvatno promovisani.

U Zeničko-dobojskom kantonu se oko 20% učenika srednjih stručnih škola podučava putem modularnih a ostatak putem tradicionalnih, sadržajno-orijentisanih nastavnih programa, koji uglavnom datiraju iz davne 1994/1995 odnosno 1995/1996.

MONKS prepoznaje važnost uvođenja jedne jedinstvene metodologije izrade nastavnih programa u stručnom obrazovanju te potrebu da se pristupi sveobuhvatnoj reformi zasnovanoj na empirijskim istraživanjima, što bi zahtijevalo dodatne ljudske i finansijske resurse i tehničku podršku.

Međutim, kako je zahvat reforme na postojećim nastavnim programima vezan i za izradu standarda zanimanja i kvalifikacija koji su, po aktuelnom Zakonu o srednjoj školi⁴, u nadležnosti Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje koja, pored ostalog, “inicira i predlaže Ministarstvu za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona strukturiranje i revidiranje klasifikacije zanimanja” , Grupa, kao kratkoročna rješenja koja ipak vode unapređenju postojećeg stanja, predlaže da se, **ostajući u okvirima aktuelnog Zakona** (ne nužno redoslijedom koji se navodi u nastavku):

- 1) izrade, promovišu i pilotiraju smjernice za izmjenu 30% nastavnih programa u skladu s potrebama tržišta rada,⁵ čime će se doprinijeti otvaranju škole ka poslovnoj zajednici na lokalnom nivou;

---

⁴ Zakon o srednjoj školi, čl. 6, Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, br. 9 od 7. 8. 2017.

⁵ Zakon o srednjoj školi, čl. 32, Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, br. 9 od 7. 8. 2017.

- 2) izradi, promoviše i pilotira metodologija za identifikovanje “deficitarnog zanimanja” i/ili “deficitarnih kompetencija” na lokalnom nivou te procedure za adekvatno servisiranje te potrebe;
- 3) definišu preporuke koje se odnose na uvezivanje klasifikacije zanimanja i kvalifikacija te unaprijede postojeće klasifikacije zanimanja pri uvođenju novih zanimanja odnosno kvalifikacija;
- 4) izradi i promoviše izvještaj o vertikalnoj prohodnosti učenika srednjih stručnih škola, s preporukama za intervencije za poboljšanje;
- 5) sagledaju načini i daju jasne preporuke za uvođenje novih zanimanja odnosno kvalifikacija koje reflektuju strateške vizije razvoja Zeničko-dobojskog kantona definisane u Strategiji razvoja 2021–2027, posebno pametni razvoj i “zelene vještine” te osigura dodatna podrška s tim u vezi;
- 6) uradi analiza efekata prethodno spomenutih podzakonskih akata koji se odnose na praktičnu nastavu i ferijalnu praksu;
- 7) izvrši revizija podzakonskih akata koji se odnose na praktičnu nastavu i ferijalnu praksu, te s tim u vezi:
  - a. posebno i dodatno definišu uloga i dužnosti mentora u poslovnim subjektima, obaveznost pohađanja obuka⁶ za mentore, nadležnost za provođenje obuka za mentora, program obuke mentora, broj učenika za koje mentor može biti zadužen, definisanje obaveze finansiranja obuke mentora i mentorstva, sagledavajući opise poslova zaposlenih, finansiranja obuka i druga pitanja;
  - b. definišu uslovi za provođenje praktične nastave te način nadzora nad uslovima za provođenje praktične nastave;
  - c. ustanovi registar poslovnih subjekata kod kojih se obavlja praktična nastava, uz definisanje minimalnih kriterija koje kompanije moraju ispunjavati za izvođenje praktične nastave učenika itd.;
  - d. uspostavi registar mentora praktične nastave koja se izvodi u poslovnim subjektima, uz definisanje nadležnosti;
- 8) aktivira i promoviše rad savjetodavnih vijeća škola te lokalnih ekonomskih vijeća (mogu biti nazvana i drugačije) koja predlažu upisnu politiku kroz jasne smjernice koje uključuju sve

---

⁶ Početkom 2021. godine u sklopu aktivnosti projekta “Sinergijom do lakšeg zapošljavanja u ZDK”, urađena je revizija programa obuke mentora praktične nastave koja se izvodi u privrednim subjektima. Osnovu za reviziju programa obuke predstavljala je validacija DACUM istraživačkog grafikona za mentore praktične nastave u poslovnim subjektima u Zeničko-dobojskom kantonu koji je izrađen kroz projekt koji su Privredna komora Zeničko-dobojskog kantona i Mješovita srednja škola Tešanj proveli uz podršku Vlade Švajcarske 2017–2018. Novina su, između ostalog, ispiti te samostalni rad koji se ticao izrade plana provođenja praktične nastave za zanimanje za koje mentori prate učenike u poslovnom subjektu iz kojega dolaze.

- relevantne aktere na lokalnom i kantonalnom nivou te izradu i promociju kataloga dobrih praksi;
- 9) izrade i promovišu smjernice za unapređenje uključivanja poslovne zajednice u procese izrade, provođenja i evaluacije obrazovnih politika koji se tiču stručnog obrazovanja na svim relevantnim nivoima, kroz izradu i promociju kataloga dobrih praksi;
  - 10) izradi pregled aktuelnog stanja potrebe stručnog usavršavanja nastavnika srednjih stručnih škola (60% su s nenastavničkih fakulteta) te ustanove potrebni ciklusi obuke (pedagogija, psihologija, metodika, didaktika, digitalne kompetencije, predmetna struka i “meke vještine”) te, ukoliko se to pokaže važnim, dodatne obuke trenera;
    - a. segment od posebnog interesa za škole, lokalnu privredu i zajednicu je izrada, promocija i pilotiranje smjernica za usavršavanje nastavnika kod poslovnog subjekta, u cilju upoznavanja sa savremenim tehnologijama i metodama rada;
  - 11) izradi pregled stanja u profesionalnom informisanju učenika osnovnih škola te izrade i promovišu smjernice za unapređenje, s katalogom dobrih praksi, vodeći računa o rodnoj ravnopravnosti i socijalnoj inkluziji;
  - 12) uradi istraživanje srednjoročne perspektive praktične nastave u školi/izvan nje, uzimajući u obzir očekivanu demografsku situaciju;
  - 13) izrade i promovišu jasne smjernice u vezi sa zaštitom i sigurnosti učenika na praktičnoj nastavi izvan škole;
  - 14) izrade i promovišu jasne smjernice u vezi sa osiguranjem učenika na praktičnoj nastavi izvan škole;
  - 15) razmotri adekvatan period tekuće školske godine kao mjesec potpisivanja ugovora o obavljanju praktične nastave za narednu, kako bi se deveti mjesec odnosno prvi mjesec školske godine efektivno koristio za praktičnu nastavu a ne za administracijske pripreme;
  - 16) pobliže istraži mogućnost da ulogu mentora u poslovnim subjektima djelimično preuzmu nastavnici, a nastavnici u ulozi mentora već postoje (npr. u medicinskoj struci);
  - 17) u posebnom forumu Grupe, koji će se baviti unapređenjem finansijskog modela, detaljno sagleda finansijsko opterećenje učesnika te nova preraspodjela troškova praktične nastave kod poslovnih subjekata u cilju definisanja odgovarajućeg pilot-modela te utvrđivanja mogućih olakšica i podsticaja, posebno za male i srednje privredne subjekte (u Prilogu II dat je pregled koji je uradila Grupa na 3. sastanku, 26–27. 11. 2020);
  - 18) izrade i promovišu smjernice za upoznavanje poslovne zajednice s postojećim kvalifikacijama;
  - 19) povede sektorski dijalog u vezi sa zanimanjima kao što su “konobar”, “prodavac” i sl. za koja neće biti ponude dokle god se ne ustanovi jasna sektorska potražnja za kvalifikacijom;

- 20) izradi istraživanje u vezi s mogućnostima prihodovanja stručnih škola kroz različite mehanizme, u cilju osiguranja repromaterijala za onaj dio praktične nastave koji se provodi u školama te promovišu nalazi i provede i evaluira pilot;
- 21) sagleda efektivnost i efikasnost postojećeg načina stipendiranja kao mehanizma osiguranja potrebne radne snage;
- 22) promoviše i u drugim forumima diskutuje pilotirana [Analiza i projekcija potreba poslodavaca za znanjima, vještinama, sposobnostima i stavovima](#) u cilju sagledavanja dodatne potrebe za kvalitativnim istraživanjima koja bi mogla ponuditi jasnije odgovore na potrebe sektora i pojedinih poslodavaca, te biti predmetom postizanja društvenog konsenzusa i osiguranja kontinuiteta u izradi sličnih analiza na kantonalnom nivou;
- 23) izradi pregled metodologija analiza potreba poslodavaca za radnom snagom na nivou jedinica lokalne samouprave;
- 24) tokom 2021. pilotira metodologija opisana u dokumentu [Analiza i projekcija potreba poslodavaca za znanjima, vještinama, sposobnostima i stavovima](#) na nivou najmanje jedne jedinice lokalne samouprave te sagleda način upotrebe nalaza za adekvatne lokalne mjere podrške zapošljavanju, reviziji nastavnih programa i upisnim politikama;
- 25) izradi pregled rada savjetodavnih vijećâ stručnih škola te izradi i promoviše katalog dobrih praksi sa smjernicama;
- 26) izradi pregled materijalno-tehničke opremljenosti školskih kabineta i laboratorija za obavljanje praktične nastave;
- 27) izradi standard za koordinatora praktične nastave;
- 28) izradi i promoviše analiza percepcije troškova i koristi praktične nastave u poslovnim subjektima po veličini/sektoru djelovanja;
- 29) izradi i promoviše inicijativa prema Ministarstvu za privredu i Ministarstvu za rad, socijalnu politiku i izbjeglice o izmjeni kriterija za poticaje, kako bi se pozitivno diskriminirali poslovni subjekti kod kojih se realizuje praktična nastava učenika srednjih stručnih škola te time dodatno promovisala saradnja obrazovnog i poslovnog sektora;
- 30) dodatno definiše, valorizuje i osnaži uloga Privredne komore, koja zastupa interese 250 kompanija članica po ovim pitanjima.

Većina spomenutih aktivnosti ne iziskuje velike ljudske i finansijske resurse, dosta su usmjerene na izgradnju kapaciteta na lokalnom nivou i unapređenje saradnje te se predlažu kao razvojni pravac u vezi s kratkoročnim ciljevima, dok se istovremeno sagladavaju načini adekvatnije podrške većim zahvatima, usmjerenim ka sveobuhvatnoj reformi. Međuinstitucionalna saradnja je svakako ključna, uzimajući u obzir transferzalnost oblasti srednjeg stručnog obrazovanja.

II Zaključci koji se odnose na obrazovanje odraslih

Uzimajući u obzir fokus projekta te važnost obrazovanja odraslih iz socioekonomskih razloga, Grupa je, paralelno s navedenom temom, raspravljala o bitnim segmentima pravnog okvira i stvarnog stanja na polju obrazovanja odraslih u skladu s potrebama tržišta rada.

Jedan od osnovnih zaključaka je nužnost sagledavanja međusektornosti ove oblasti te pozitivnopravnih propisa izvan nadležnosti MONKS-a koji regulišu oblast obrazovanja odraslih, zajedno s analizom propisa koji regulišu aspekte radnog i socijalnog prava u vezi sa statusom polaznika obrazovanja na obuci u privrednom društvu. S tim u vezi Fondacija je, po trećem sastanku Grupe, angažovala konsultantsku kuću s tim opisom poslova, a nalazi se očekuju u martu 2021.

Međutim, diskusije su generalno upućivale na to da je obrazovanje odraslih u skladu s potrebama tržišta rada oblast koja nije dovoljno uređena i da se trebaju dodatno sagledati pojedinačna zakonska rješenja⁷ kao i postojeći podzakonski akti, te donijeti nedostajući.

Slično srednjem stručnom obrazovanju, i ova oblast trpi zbog neusaglašenosti klasifikacije zanimanja odnosno šifara koje koriste biro i rada i poreska uprava, s jedne, i kvalifikacija koje proizvodi obrazovni sistem, s druge strane. Osim očiglednog jaza, problemi su uočeni i u terminologiji te različitim tumačenjima istih termina.

Sagledano je i karijerno informisanje i savjetovanje odraslih, sa zaključkom da se uradi pregled stanja te izrade i promovišu smjernice za unapređenje, s katalogom dobrih praksi, vodeći računa o rodnoj ravnopravnosti i socijalnoj inkluziji.

Neke od tema koje su diskutovane i oko kojih je postignuta saglasnost su, u međuvremenu, integrisane u novi projekt koji implementira Privredna komora ZDK, uz podršku Fondacije. Projekt je fokusiran na izgradnju kapaciteta tri kantonalne privredne komore⁸ kako bi se mogle aktivnije uključiti u procese obrazovanja odraslih, odnosno ojačati njihov kapacitet da mogu voditi procese pripreme programa obuke, provođenja same obuke i testiranja kandidata, na osnovu zajednički razvijenih standarda kvaliteta u obrazovanju odraslih, pri čemu bi se uzela u obzir istraživanja potreba tržišta rada. Ovaj projekt uključuje i zagovaračke politike za unapređenje obrazovanja odraslih u skladu s potrebama tržišta rada. U tom smislu, preporuke Grupe na polju obrazovanja odraslih mogu se svesti na tri ključna elementa:

- A. Unapređenje kvaliteta obuke odraslih;
- B. Jačanje uloge Privredne komore u obrazovanju odraslih relevantnom za tržište rada;
- C. Koordinacija ključnih aktera iz javnog i poslovnog sektora.

---

⁷ Zakon o obrazovanju odraslih, Službene novine Zeničko-dobojskog kantona br. 5/2014 i 12/2018.

⁸ Pored Privredne komore ZDK tu je i Privredna komora Kantona Sarajevo i Tuzlanskog kantona.

Prvo i drugo područje su djelimično pokriveni kroz postojeći projekt “Izgradnja standarda kvaliteta u obrazovanju odraslih kantonalnih privrednih komora”, a prijedlozi koje Grupa iznosi za djelovanje tokom 2021. su sljedeći:

- Promovisanje obrazovanja odraslih za potrebe tržišta rada, pozicionirajući Privrednu komoru kao ključnu sponu između poslodavaca i obrazovnih vlasti;
- Izrada studije o mogućnostima uvođenja centra za priznavanje ranije stečenih znanja i vještina;
- Izrada elaborata o mogućnostima izrade programa obuke za trenere koji provode obrazovanje odraslih u privrednim društvima;
- Dodatno sagledavanje valjanosti zakonskog rješenja – obaveze u vezi s andragoškom obukom – kao razvojnom preprekom na polju obuka za zapošljavanje;
- Podrška izradi elaborata o osnivanju centra za obuke pri Privrednoj komori;
- Promocija Ankete poslodavaca koju provodi Federalni zavod za zapošljavanje⁹ i već spomenutog i pilotiranog dokumenta [Analiza i projekcija potreba poslodavaca za znanjima, vještinama, sposobnostima i stavovima](#), kao načina dobijanja informacija s federalnog odnosno kantonalnog tržišta rada, a koje mogu biti korištene kao polazna osnova za definisanje obuka koje vode zapošljavanju;¹⁰
- Inicijativa prema Federalnom zavodu za zapošljavanje o dopuni mjere “služba u saradnji s poslodavcima” te programa “obukom do zapošljavanja”, kako bi se u proces obuke uveo kvalitativni element koji osigurava javnovažeću ispravu, i još važnije, ishode učenja u skladu s potrebama poslodavaca sektora, a ne individualnog poslodavca.

---

⁹ Tokom 2019. Fondacija je unaprijedila istraživačku metodologiju i anketni upitnik, koji se prikuplja na reprezentativnom uzorku i daje informaciju o čitavom nizu potreba preduzeća.

¹⁰ Izrada novog i revizije postojećih programa obrazovanja za obuke za zapošljavanje zahtijevaju druge, kvalitativne analize i istraživanja sektora ili samog zanimanja/posla.

PRILOG I Spisak članova Grupe

Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice

Ministarstvo za privredu

Ministarstvo finansija

Pedagoški zavod

Služba za zapošljavanje

Kantonalna porezna uprava

Privredna komora

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove

Vijeće za obrazovanje odraslih

Aktiv direktora srednjih škola

ArcelorMittal Zenica, Pobjeda-Tešanj d.d., Medena Commerce d.o.o. Tešanj, RM – LH Zenica

Opština Kakanj

Mješovita srednja škola Tešanj

Industrijska škola Zenica

PRILOG II Troškovi obavljanja praktične nastave kod poslovnog subjekta – aktuelno stanje

<i>Predmet troška</i>	<i>Platilac</i>	<i>Komentar</i>
Troškovi upisnine	Roditelji/staratelji	Jednokratno, na godišnjem nivou
Ljekarsko uvjerenje	Roditelji/staratelji	Jednokratno, na godišnjem nivou
Sanitarna knjižica ¹¹	Roditelji/staratelji	Dvokratno, na godišnjem nivou
Naknada za prijevoz ¹²	Roditelji/staratelji (odstupanja)	Mjesečno
Naknada za troškove ishrane ¹³	Poslovni subjekt (odstupanja)	
Sredstva zaštite na radu	Poslovni subjekt	
Sredstva za higijenu	Poslovni subjekt	
Troškovi mentorisanja	Poslovni subjekt	Kroz platu – detalji nisu poznati ¹⁴
Administrativni troškovi (ugovor, sporazumi, planovi, izvedbeni plan)	Škola, kroz budžet	
Troškovi koordinatora praktične nastave	Škola, kroz budžet	Kroz platu
Troškovi repromaterijala (alat, sirovina, mašine, struja, grijanje, održavanje mašina)	Poslovni subjekt	
Trošak učeničke nagrade	–	Nije poznato da zvanično postoji ¹⁵
Dnevnici praktične nastave mentora	Poslovni subjekt	
Dnevnici praktične nastave učenika	Roditelj/staratelj	
Osiguranje učenika	Roditelj /staratelj	Jednokratno, na godišnjem nivou, iz upisnine
Osiguranje od posljedica nesretnog slučaja ¹⁶	–	Nije poznato da postoji
Troškovi izrade završnog ispita s potrebnim repromaterijalom	Poslovni subjekt	
Troškovi đlačkog doma, ukoliko se koristi	Roditelj/staratelj, budžet	

¹¹ Za učenike koji obavljaju praktičnu nastavu kod poslovnih subjekata koji obavljaju djelatnost za koju je po Zakonu o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti FBiH obavezan zdravstveni nadzor odnosno sanitarna zaštita.

¹² Prijevoz od kuće do škole je, u nekim opštinama i gradovima, osiguran za socijalno ugrožene kategorije.

¹³ Po usvajanju *Pravilnika o utvrđivanju uslova za izvođenje praktične nastave izvan škole* MONKS je registrovao slučajeve otkazivanja dugogodišnje saradnje između škola i poslovnih subjekata, odnosno ugovora o provođenju praktične nastave zbog nastupanja obaveze obezbjeđivanja ishrane ili isplate odgovarajuće naknade za ishranu u skladu s internim aktima poslovnog subjekta – domaćina praktične nastave.

¹⁴ Navodi se samo jedna kompanija u ZDK koja ima zaposlena lica s opisom poslova koji se isključivo tiče mentorisanja učenika praktične nastave. Svakako je potrebno dodatno istražiti prakse i promovisati dobre primjere.

¹⁵ Uzimajući u obzir poreze i doprinose koji se moraju isplatiti po važećim propisima, to nije neočekivano. Pored svih ostalih, problem postaje i navikavanje učenika stručnih škola na rad “u svojoj zoni”.

¹⁶ Potrebno je provjeriti u svakom pojedinačnom slučaju te sagledati drugi vid rješenja.